

Фінанси, банківська справа і страхування

УДК 336.30

Вовченко Артем Олександрович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківського національного економічного університету

імені Семена Кузнеця

Vovchenko Artem

Obtainer of the third (Educational and Scientific) Level of Higher Education

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ORCID: 0000-0002-7428-4494

**ВИБІР ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКУ
НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
OVERVIEW OF INDICATORS FOR EVALUATING THE RISK OF
INDEPENDENT ENTERPRISE FAILURE**

***Анотація.** Вступ. Сучасні ринкові системи демонструють все більш високу ступінь взаємозалежності. На сьогодні ринкові мережі стають дедалі складнішими та взаємопов'язаними. Тісно пов'язані учасники можуть, як отримати значні переваги (першочергова відгрузка або оплата та інше), так і отримати негативні наслідки у вигляді «фінансового зараження».*

Враховуючи зростаючу взаємозалежність між підприємствами, контрагентами та учасниками фінансового ринку, учасникам ринку необхідно все більше увагу приділяти оцінці ризику неплатоспроможності як на своєму підприємстві так і своїх ключових партнерів та контрагентів. В тому числі це стосується і економічно «здорових» підприємств, де на перший погляд відсутні передумови для виникнення ризику неплатоспроможності, але в подальшому підприємства становляться банкрутами.

Мета. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів використання показників оцінки платоспроможності та ризику неплатоспроможності підприємства. Вибір актуальних показників для оцінки ризику неплатоспроможності підприємства в сучасних умовах.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) статистична інформація; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів в сфері оцінки платоспроможності, кредитоспроможності та ризику неплатоспроможності.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу (для оцінки ефективності); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. В статті розглянуто теоретичні аспекти використання показників оцінки платоспроможності, ризику неплатоспроможності та кредитоспроможності боржника. Визначено актуальні критерії вибору показників для оцінки ризику неплатоспроможності та показники. Проаналізовано наукові дослідження з використання показників. Найважливішим завданням керівництва підприємства є вчасно оцінити можливість виникнення ризику неплатоспроможності та завчасно вжити всіх необхідних заходів для нівелювання або зменшення наслідків його виникнення, діяльність суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюється тривалим військовим станом, зростанням збиткових підприємств, скороченням робочої сили, гострим дефіцитом інвестицій

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розробці дієвого механізму використання відібраних показників. Це надасть змогу підвищити швидкість прийняття рішень та завчасне реагування.

Ключові слова: показники оцінки ризику неплатоспроможності, показники оцінки платоспроможності, критерії вибору показників.

Summary. *Introduction. Modern market systems demonstrate an increasingly high degree of interdependence. Today, market networks are becoming increasingly complex and interconnected. Closely connected participants can both receive significant benefits (priority shipping or payment, etc.) and receive negative consequences in the form of "financial contagion." Given the growing interdependence between enterprises, counterparts and participants in the financial market, market participants need to pay more and more attention to assessing the risk of insolvency both in their own enterprise and in their key partners and counterparts. This also applies to economically "healthy" enterprises, where at first glance there are no prerequisites for the risk of insolvency, but in the future the enterprises become bankrupt.*

Purpose. The purpose of the article is to study the theoretical aspects of the use of solvency assessment indicators and the risk of insolvency of the enterprise. The selection of relevant indicators for assessing the risk of insolvency of the enterprise in modern conditions.

Materials and methods. The research materials are: 1) statistical information; 2) works of domestic and foreign authors in the field of assessment of solvency, creditworthiness and risk of insolvency. In the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: analysis and synthesis (to assess effectiveness); logical generalization of results (formulation of conclusions).

Results. The article deals with the theoretical aspects of the use of solvency assessment indicators, the risk of insolvency and the debtor's creditworthiness. Current criteria for selecting indicators for assessing the risk of insolvency and indicators have been determined. Scientific studies on the use of indicators are analyzed. The most important task of the company's management is to assess the possibility of the risk of insolvency in a timely manner and to take all necessary measures in advance to prevent or reduce the

consequences of its occurrence, the activities of business entities are significantly complicated by the long-term state of war, the growth of unprofitable enterprises, the reduction of the workforce, and the acute shortage of investments

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus attention on the development of an effective mechanism for using the selected indicators. This will make it possible to increase the speed of decision-making and early response.

Key words: insolvency risk assessment indicators, solvency assessment indicators, indicators selection criteria.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку національної економіки, зростання кількості збиткових підприємств, дефіциту робочої сили, інвестицій та вплив непередбачуваних зовнішніх факторів, своєчасна оцінка платоспроможності та ризику неплатоспроможності підприємства є важливою умовою його функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження показників оцінки платоспроможності та оцінки ризику неплатоспроможності зробили як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники. James J. Horrigan [1] присвячував свої роботи використанню коефіцієнтів R-аналізу. Методологічні, методичні й організаційні аспекти досліджували Дж. Ларграй, К. Стікней [16], Ц. Бей та В. Віевардана [17]. Дослідник Н. Теницька [2] присвячує свою роботу пошуку покращення методики оцінювання платоспроможності підприємства. Вітчизняний автор Й. Сорока [3] досліджує зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання. Кущик А. П. [4] приділяв увагу в своїх роботах індикаторам ризику неплатоспроможності. Гаврисюк Я. П., Чуніхіна К. А. [5] аналізують оцінку фінансового стану підприємства за допомогою показників ліквідності та платоспроможності. Московчук А.

Т. та Ліщук В. І. [6] досліджують сучасні актуальні методи та методики аналізу витрат. Вітчизняні дослідники Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Дьякова Ю.Ю. [7] аналізують напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Пустовгар С.А. [8] досліджував сценарний підхід до оцінки ризику неплатоспроможності. Дослідник Терен Г.М. [9] розглядав питання формування системи показників аналізу ліквідності підприємства. Бержанір І.А. [10] розглядав питання співвідношення ліквідності та платоспроможності з іншими характеристиками фінансового стану підприємства.

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів використання показників оцінки платоспроможності та ризику неплатоспроможності підприємства. Вибір актуальних показників для оцінки ризику неплатоспроможності підприємства в сучасних умовах.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) статистична інформація; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів в сфері оцінки платоспроможності, кредитоспроможності та ризику неплатоспроможності.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу (для оцінки ефективності); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Виклад основного матеріалу. Ризик неплатоспроможності один з найнебезпечніших для підприємства. Неспроможність погасити борг означає наявність підстав для порушення справи про банкрутство. У разі високої ймовірності неплатоспроможності чи незадовільного фінансового стану підприємство вважається таким, якому загрожує фінансова криза та банкрутство [4].

Ризик неплатоспроможності підприємства відноситься до прогнозованого або частково прогнозованого ризику. Існує велика

кількість методів оцінки ризику неплатоспроможності (аналіз ліквідності, модель Альтмана, аналіз грошового потоку та інші).

Існуючі методи оцінюють ліквідність, прибутковість, оборотність, структуру майна, капіталу тощо, грошові потоки та інше. У свою чергу зовнішні ризики які складаються із факторів мезорівня, тобто безпосереднього оточення підприємства (галузеві, міжгалузеві та регіональні ризики) і факторів макрорівня (державні та глобальні ризики) враховуються доволі опосередковано.

В той же час, сучасні ринкові системи демонструють все більш високу ступінь взаємозалежності. На сьогодні ринкові мережі стають дедалі складнішими та взаємопов'язаними. Тісно пов'язані учасники можуть, як отримати значні переваги (першочергова відгрузка або оплата та інше), так і отримати негативні наслідки у вигляді «фінансового зараження».

Враховуючи зростаючу взаємозалежність між підприємствами, контрагентами та учасниками фінансового ринку, учасникам ринку необхідно все більше увагу приділяти оцінці ризику неплатоспроможності як на своєму підприємстві так і своїх ключових партнерів та контрагентів. В тому числі це стосується і економічно «здорових» підприємств, де на перший погляд відсутні передумови для виникнення ризику неплатоспроможності, але в подальшому підприємства становляться банкрутами.

При цьому, на сьогоднішній день за даними Державної служби статистики України спостерігається найбільша з 2010 року питома вага збиткових підприємств у загальній їх кількості (рис. 1), що повинно ще більше спонукати підприємства до управління ризиком неплатоспроможності.

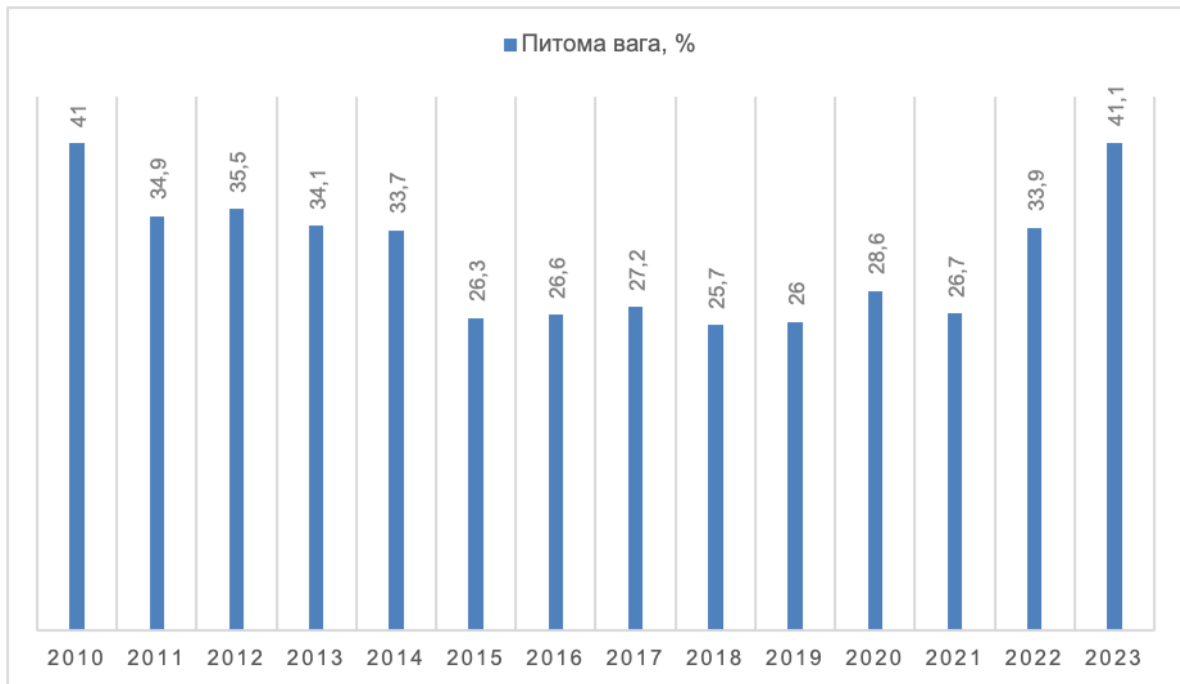

Рис. 1. Частка підприємств, що одержали збиток від діяльності до оподаткування в 2010–2022 рр., у % до загальної кількості підприємств

Джерело: узагальнено автором на основі [11]

В першу чергу, оцінка платоспроможності здійснюється на основі характеристики ліквідності поточних активів, тобто часу, необхідного для перетворення їх в грошову готівку [5].

Показники ліквідності дають можливість оцінити рівень платоспроможності підприємства на певний момент часу, а також у випадку виникнення надзвичайних ситуацій [2]. Основні показники, що визначають платоспроможність підприємства, наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники, що визначають платоспроможність підприємства

Назва показника	Призначення показника	Нормативне значення	Розрахунок
Власний оборотний капітал, тис. грн	Позитивне значення свідчить про можливість погашення поточної заборгованості за рахунок оборотних засобів	Збільшення (позитивне значення)	ПА–ПЗ, де ПА – поточні активи; ПЗ – поточні зобов’язання

Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може бути погашена негайно на дату складання звітності	0,2-0,3	ГК/ПЗ, де ГК – грошові кошти
Коефіцієнт термінової ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може, бути погашена за рахунок готівки та очікуваних надходжень від дебіторів	0,7-0,8	(ГК+ЦП+ДЗ)/ПЗ, де ЦП – високоліквідні цінні папери; ДЗ – дебіторська заборгованість
Коефіцієнт загальної ліквідності	Дозволяє виявити, в якій мірі поточні активи покривають поточні зобов'язання підприємства	2,0-2,5	(ГК+ЦП+ДЗ)/ПЗ, де ЦП – високоліквідні цінні папери; ДЗ – дебіторська заборгованість
Коефіцієнт ліквідності запасів	Показує, в якій мірі матеріальні цінності покривають поточні зобов'язання підприємства	-	ОА/ПЗ, де ОА – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	Показує, в якій мірі очікувані надходження від дебіторів будуть використані для погашення поточних зобов'язань підприємства	-	З/ПЗ, де З – матеріальні оборотні засоби (запаси)
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Показує, який розмір кредиторської заборгованості припадає на 1 грн дебіторської	-	КР/ПЗ, де КР – кошти у розрахунках
Коефіцієнт мобільності активів	Показує, яку частку в активах підприємства займають оборотні активи	$\geq 0,5$	ОА/А, де А – активи
Коефіцієнт	Показує рівень	$> 1,0$	ОА/НА,

співвідношення активів	співвідношення між оборотними та необоротними активами підприємства		де НА – необоротні активи
------------------------	---	--	---------------------------

Джерело: побудовано на основі [2]

Визначення ліквідності та платоспроможності в зарубіжній практиці об'єднуються в один блок аналізу (Табл. 2) [1].

Для цього зазвичай використовуються коефіцієнти швидкої і поточної ліквідності, методика розрахунку практично збігається з вітчизняною практикою. Аналіз відносних величин, що характеризують фінансову стійкість підприємства, збігається з аналізом пасивів у зарубіжній практиці [3].

Р. В. Федоровича, ліквідність – це здатність підприємства оперативно перетворити свої активи в кошти, необхідні для нормальної фінансово-господарської діяльності і погашення короткострокових зобов'язань підприємства. У даному визначенні наголос робиться на оперативність перетворення активів у кошти підприємства. М. Я. Коробов вважає, що ліквідність – це здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання перед усіма контрагентами і державою [10].

Таблиця 2

Показники аналізу ліквідності та платоспроможності

Показник	Розрахунок	Призначення
Коефіцієнт поточної ліквідності (current liquidity)	Поточні активи / Поточні пасиви	Характеризує здатність покривати поточні зобов'язання за рахунок оборотних коштів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (cash ratio)	Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні пасиви	Характеризує здатність підприємства покривати найбільш термінові зобов'язання за рахунок грошових коштів, еквівалентів та короткострокових фінансових інвестицій
Коефіцієнт швидкої	Поточні активи –	Характеризує здатність

ліквідності (quick liquidity , acid test)	середньорічна вартість основних засобів / Поточні пасиви	підприємства покривати поточні зобов'язання найбільш ліквідною частиною оборотних активів
Коефіцієнт маневреності капіталу (net working capital to totall assets)	Власні оборотні кошти / Сукупні активи	Характеризує частку капіталу вкладеного в оборотні активи
Загальний фінансовий левередж (Total Financial Leverage)	Довгострокові зобов'язання+ Короткострокові зобов'язання / Власний капітал	показники дають уявлення про те, наскільки підприємство залежить від боргових зобов'язань у порівнянні з його власним капіталом.
Фінансовий левередж за довгостроковими зобов'язаннями (Long-Term Financial Leverage)	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	
Коефіцієнт грошового потоку (cash flow ratio)	Вартість компанія / Грошовий потік	Одне з найважливіших понять сучасного фінансового аналізу, фінансового планування та управління фінансами

Джерело: побудовано на основі [1]

Використання таких показників у нинішній вітчизняній економіці є доволі неефективним механізмом, оскільки, вони не враховують специфіку структури капіталу більшості вітчизняних компаній у різних галузях.

Правління національного банку Постановою №351 від 30.06.2016 визначено перелік фінансових показників, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника - юридичної особи [12], які в тому числі доцільно використовувати при оцінці ризику неплатоспроможності [14].

Для проведення аналітичного дослідження щодо вибору критеріїв та показників оцінки неплатоспроможності було проведено опитування представників суб'єктів господарювання та НПП (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdXd83jxaJ_lx8XTzni8WaL9HmJvKrZ0fRlm1gU7bUv2L3WjQ/viewform?usp=sf_link).

Респондентам в анкеті запропоновано обрати три критерії для вибору показників щодо оцінки ризику неплатоспроможності підприємства. За результатами опитування з'ясовано, що основними критеріями для вибору показників для оцінки неплатоспроможності це ті показники які розраховані на основі публічної фінансової звітності підприємства, включають елементи дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства, характеризують прибутковість діяльності підприємства (Рис. 2).

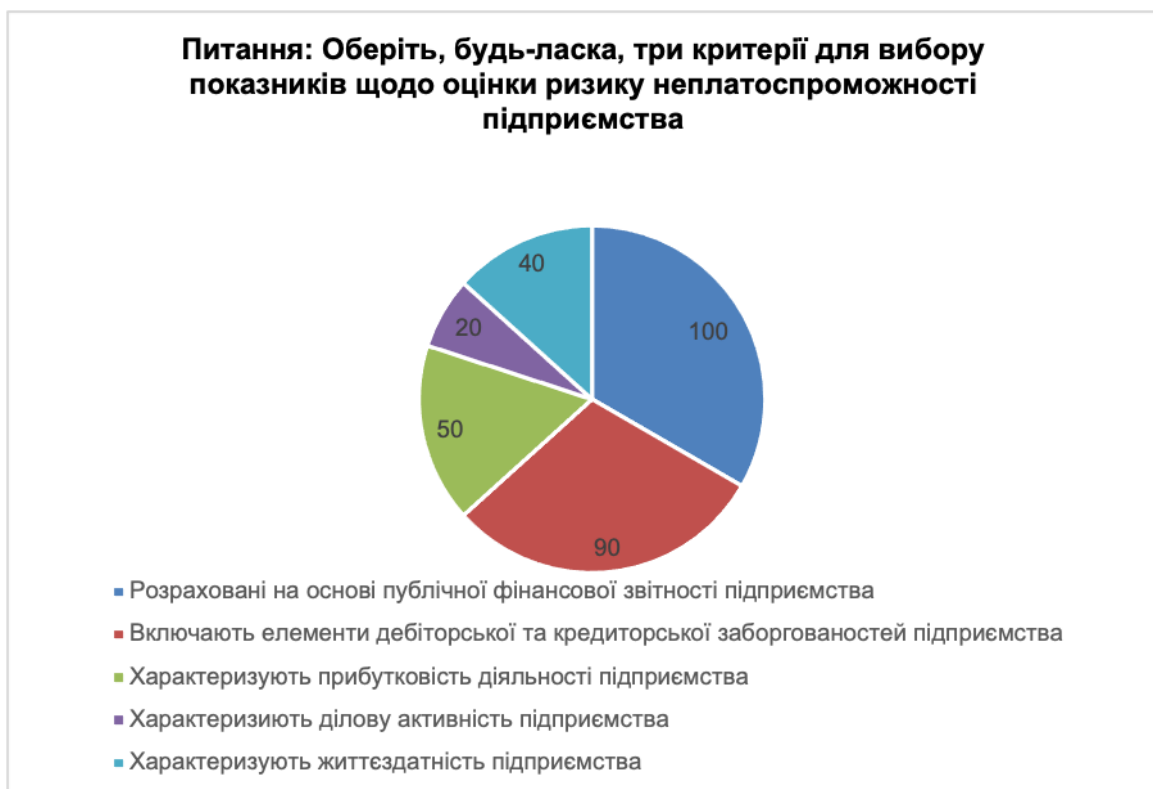

Рис. 2. Результати опитування суб'єктів господарювання

Джерело: власна розробка автора

В той же час, респондентами запропоновано обрати дев'ять показників для оцінки ризику неплатоспроможності підприємства, які на їх думку найбільше відповідають меті їх використання під час оцінки ризику неплатоспроможності (Рис. 3).

Рис. 3. Результати опитування суб'єктів господарювання

Джерело: власна розробка автора

За результатами дослідження підтверджено, що фінансова звітність є найважливішою частиною інформаційного забезпечення оцінки ризику платоспроможності підприємства, оскільки на її основі визначається тип фінансової стійкості, розраховуються та аналізуються основні показники фінансової стійкості [15].

Враховуючи вищенаведене для забезпечення оптимальних показників ліквідності підприємства необхідно здійснювати постійних моніторинг показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Систему показників для оцінки ризику неплатоспроможності наведено на Рис. 3.

Рис. 4. Запропоновані показники оцінки ризику неплатоспроможності

Джерело: власна розробка автора за результатами дослідження

Саме це перелік показників доцільно використовувати під час будування моделей оцінки ризику неплатоспроможності або використовувати окремо для експрес аналізу стану підприємства в нинішніх умовах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сьогоднішній день в умовах економічної турбулентності одним із найважливіших завданням керівництва підприємства є вчасно оцінити можливість виникнення ризику неплатоспроможності та завчасно вжити всіх необхідних заходів для нівелювання або зменшення наслідків його виникнення, діяльність суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюється тривалим військовим станом, зростанням збиткових підприємств, скороченням робочої сили, гострим дефіцитом інвестицій.

В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розробці дієвого механізму використання відібраних показників. Це

надасть змогу підвищити швидкість прийняття рішень та завчасне реагування.

Література

1. Horrigan J. O. A short history of financial ratio analysis. *The Accounting Review*. 1968. Т. 43, № 2. С. 284-294.
2. Теницька Н. Б., Гришко Ю. С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 5. С. 372-376.
3. Сорока Й. Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2015. № 2. С. 363-367.
4. Кущик А. П. Індикатори рівня ризику неплатоспроможності підприємства. *Сучасні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки на макро- та мікрорівнях: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції*. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. С. 384.
5. Гаврисяк Я. П., Чуніхіна К. А. Оцінка фінансового стану підприємства за допомогою показників ліквідності та платоспроможності. *Electronic National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" Institutional Repository*. 2012. С. 68-74.
6. Московчук А. Т., Ліщук В. І. Методика та методичні прийоми аналізу витрат. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2016. № 13 (2). С. 181-189.
7. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Дьякова Ю. Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 642-648.

8. Пустовгар С. А. Сценарний підхід до оцінювання ризику неплатоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 22–27.
9. Терен Г. М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 8. С. 36-41.
10. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. С. 151–156.
11. *Державна служба статистики України: вебсайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 21.02.2024).
12. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України №351 від 30.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 21.02.2024).
13. Шептуха О. М., Мельник К. В. Управління кредитним ризиком ПАТ «КБ «Приватбанк». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 23. С. 654-660.
14. Tyshchenko V., Achkasova S., Karova V., Kanyhin S. Оцінювання впливу позикового капіталу на банкрутство підприємств аграрного сектора. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. Т. 9, № 2. С. 183–204.
15. Сухарева Л.О. Вибіркові дослідження в загальній системі аудиту: методичний аспект. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Економічні науки*. 2013. № 3. С. 147–153.

16. Largay III J. A., Stickney C. P. Cash flows, ratio analysis and the WT Grant Company bankruptcy. *Financial Analysts Journal*. 1980. T. 36, № 4. C. 51-54.
17. Bei Z., Wijewardana W. P. Financial leverage, firm growth and financial strength in the listed companies in Sri Lanka. *Procedia-social and behavioral sciences*. 2012. T. 40. P. 709-715.

References

1. Horrigan J. O. A short history of financial ratio analysis. *The Accounting Review*. 1968. T. 43, № 2. S. 284-294.
2. Tenytska N. B., Hryshko Yu. S. Teoretychni aspekty otsinky platospromozhnosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2015. № 5. S. 372-376.
3. Soroka Y. Y. Zarubizhnyi dosvid otsiniuvannia finansovoho stanu pidpriemstv v suchasnykh umovakh hospodariuvannia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika*. 2015. № 2. S. 363-367.
4. Kushchuk A. P. Indykatory rivnia ryzyku neplatospromozhnosti pidpriemstva. Suchasni mekhanizmy zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoi bezpeky na makro- ta mikrorivniakh: materialy I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Dnipro: Universytet mytnoi spravy ta finansiv, 2017. S. 384.
5. Havrysiuk Ya. P., Chunikhina K. A. Otsinka finansovoho stanu pidpriemstva za dopomohoiu pokaznykiv likvidnosti ta platospromozhnosti. *Electronic National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" Institutional Repository*. 2012. S. 68-74.
6. Moskovchuk A. T., Lishchuk V. I. Metodyka ta metodychni pryioomy analizu vytrat. *Ekonomichni nauky. Serii: Oblik i finansy*. 2016. № 13 (2). S. 181-189.

7. Chemchkalenko R. A., Maiboroda O. V., Diakova Yu. Yu. Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti otsinky likvidnosti ta platospromozhnosti pidpriemstva. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2017. Vyp. 12. S. 642-648.
8. Pustovhar S. A. Stsenarnyi pidkhid do otsiniuvannia ryzyku neplatospromozhnosti pidpriemstv. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2019. № 6. S. 22–27.
9. Teren H. M. Systema pokaznykiv analizu likvidnosti pidpriemstva. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2016. № 8. S. 36-41.
10. Berzhanir I. A. Diahnostyka pokaznykiv likvidnosti pidpriemstv. *Finansove zabezpechennia staloho rozvytku ekonomiky Ukrainy: kolektyvna monohrafiia / za red. Slatvinskoho M.A.* Uman: FOP Zhovtyi O. O., 2016. S. 151–156.
11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: vebсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy: *Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy №351 vid 30.06.2016*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>.
13. Sheptukha O. M., Melnyk K. V. Upravlinnia kredytnym ryzykom PAT «KB «Pryvatbank». *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2019. № 23. S. 654-660.
14. Tyshchenko V., Achkasova S., Karpova V., Kanyhin S. Otsiniuvannia vplyvu pozykovoho kapitalu na bankrutstvo pidpriemstv ahrarnoho sektora. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. T. 9, № 2. S. 183–204.
15. Sukhareva L.O. Vybirkovi doslidzhennia v zahalnyi systemi audytu: metodychnyi aspekt. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhana-Baranovskoho. Ekonomichni nauky*. 2013. № 3. S. 147–153.

16. Largay III J. A., Stickney C. P. Cash flows, ratio analysis and the WT Grant Company bankruptcy. *Financial Analysts Journal*. 1980. T. 36, № 4. S. 51-54.
17. Bei Z., Wijewardana W. P. Financial leverage, firm growth and financial strength in the listed companies in Sri Lanka. *Procedia-social and behavioral sciences*. 2012. T. 40. P. 709-715.